

Ondrék József

NEMZETKÖZÖSSÉGI LÉGI SZEREPVÁLLALÁS A MALÁJFÖLDI FELKELÉS LEVERÉSÉBEN

A malájföldi kommunista felkelés és annak leverése napjainkban már nem része a köztudatnak és ha valaki a téma iránt érdeklődik, akkor is elsősorban Nagy Britannia szerepével és a brit Királyi Légierő légi hadműveleteivel találkozhat. Kevésbé ismert, hogy a Nemzetközösség másik két állama, Ausztrália és Új-Zéland is aktívan részt vett a sikeres felkeléselleni háború megvívásában, és ebben a harcban fontos szerepet töltöttek be az adott államok légierői. Tanulmányomban, egy rövid történelmi háttér felvázolása mellett, bemutatom azokat a biztonságpolitikai tényezőket, amelyek a két nemzetközösségi államot a malájföldi beavatkozásra készítették, majd ismertetem az Ausztrál Királyi Légierő és az Új-Zélandi Királyi Légierő szerepvállalását a felkeléselleni műveletekben 1948 és 1960 között.

Kulcsszavak: malájföld, felkelés, hidegháború, aszimmetrikus hadviselés, Ausztrál, Új-Zélandi Királyi Légierő, Firedog hadművelet

BEVEZETÉS

A történelem folyamán mindig is különös fontossággal bírt Ausztrália és Új-Zéland számára is a délkelet-ázsiai régió. A nagy földrajzi felfedezések és a gyarmatosítás idején ez a régió szolgált „ugródeszkaként” a *Terra Australis Incognita*, azaz az ismeretlen déli földrész eléréséhez. Később, az Első Flotta Ausztráliába érkezését és a Délkelet-Ázsia gyarmatosítását követően ez a kapcsolat még szorosabb és összetettebb lett. Egyrészt Ausztrália és Új-Zéland is jó kétoldalú kereskedelmi kapcsolatokat alakított ki ezzel a nyersanyagban gazdag régióval, másrészt pedig mindkét állam védelmi biztosítékként tekintett a brit korona délkelet-ázsiai gyarmataira. Mivel a brit uralkodók a világ túlsó végén, Londonban uralkodtak, ezért öfelsége előretolt katonai bázisai, különösen Malájföldön és Szingapúrban voltak a brit érdekek képviselői Földünk ezen részén, és ezek működtek biztosítékként Ausztrália és Új-Zéland számára is egy külső invázió ellenében. Az iparosodás tovább mélyítette ezeket a gazdasági kapcsolatokat, és különösen Ausztrália esetében vált kulcsfontosságú partnerré Malájföld, hiszen az ausztrál ipar igényelte az olcsó maláj ón és gumi nyersanyagokat.

Ezt a szoros és kölcsönösen gyümölcsöző kapcsolatot szakította meg a második világháború kitörése Ázsiában. Malájföld és Szingapúr – valamint Holland Kelet-India – eleste nagyságrendekkel csökkentette az európai befolyás mértékét ebben a régióban. Ez egy teljesen új biztonsági környezetet eredményezett mindkét domínium számára. Ausztrália, mint önálló államapparátussal rendelkező ország még csak 41 éves múlta tekinthetett vissza 1941-ben, míg Új-Zéland csupán 1907-ben vált koronagyarmatból domíniummá.

A jelen tanulmány célja, hogy megvizsgálja az ausztrál és az új-zélandi légierők szerepvállalását egy olyan konfliktusban, amely meghatározó szerepet töltött be az adott országok második világháborút követő biztonságpolitikájában. Különösen kettőjük közül, a nagyobb szigetország szerepe értékelődött fel a hidegháborús időszakban, mint a nyugati értékek fenntartója és

közvetítője Délkelet-Ázsiában. Ausztrália és  j-Zéland szerepvállalása a mal j ldi felkelés elleni hadműveletekben – majd később a vietnami háborúban is – mind alátámasztja ezt,  gy a mal j ldi szerepük különösen fontos. Egyr sz t, ez volt az első nagyszabású tengerentúli el telezetts ge mindkét nemzetnek a második világháborút követően. M sr sz t pedig, ez volt az első alkalom, hogy a két ország közül bármelyiknek korlátozott, felkelés elleni (Counterinsurgency Operation - COIN) műveletekben kellett részét vennie, beleértve l gierej k ilyen célú alkalmazását is. Végül pedig, azért is fontos a mal j ldi események vizsgálata, mert ez a konfliktus alapozta meg a dom niumok vietnámi háborúban betöltött szerepét, a maláj tapasztalataiból mindkét ország levonta a következtetéseket.

A mal j ldi felkelés esetében azt is fontos kiemelni, hogy COIN szakértők általában ezt a konfliktust sikerként értékelik. Azon kevés eset közé tartozik, amikor egy politikai indíttatású – jelen esetben kommunista eszméktől fűtött – felkelést sikerrel győztek le a kormánypárti fegyveres erők, és sikerült megnyerni k a lakosság  ,elméjét és sz v t   is. Mind az Ausztrál  llamsz vets g, mind  j-Zéland viszonylag kevés er forr st alkalmazott, mégis sok, felbecsülhetetlen értékű tapasztalatot szereztek a COIN műveletek terén, amelyet nemcsak Vietnam-ban, hanem napjaink bármely aszimmetrikus konfliktusában hasznosítani tudtak. A tanulmány szorosan beleillik a hazai hadtudomány kutatási feladatai közé is, hiszen a magyar hadtudomány kutatásban, oktatásban és alkalmazásban vezető szerepet betöltő munkacsoport többek között a multidiszciplináris kutatási szemléletet hangsúlyozza, és az aszimmetrikus konfliktusok kutatását kiemelt fontoss g nak tartja [1].

AUSZTRÁL  S  J-ZÉLANDI BIZTONSÁG-  S VÉDELEMPOLITIKA VÁLTOZÁSA A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚBAN

Az  ce niai nemzetközösségi  llamok biztonság- és védelempolitikája egy óriási változáson ment keresztül a második világháborúban. Ahogy a bevezetőben már utalva lett r , Mal j ld  s Szingapúr eleste – beleértve Brit Királyi Haditengerészet *HMS Prince of Wales* V. György király osztályú csatahaj j nak, valamint *HMS Repulse* Renown osztályú csatacirk l j nak elvesztését, amelyeket nem mellel g a J p n Császári Légierő bomb - és torped vet i süllyesztettek el – elt r lt k azt a képzetet, hogy Nagy-Britannia minden körülmények közt képes lesz a Nemzetközösség tagjait megvédeni. Ez már elegendő lett volna, hogy alapjaiban megváltoztassa a két dom nium addigi biztonság- és v delempolitik j t, de a j p n hadműveletek m g egy fokkal jobban nyom t kos tott k ezt. Az ausztrál döntéshozókat az  szak-auztr liai  ,Darwin  s Broome 1942-es J p n általi bombázása ébresztette r  a (...) Ausztrália sebezhetőségére, és ez kérdőjelezte meg a britek uralmát (...) Ausztr l zsia felett   [2]. Ez az eseménysorozat k szttette a politikai vezet ket az 1931-es westminsteri stat t m elfogadására, a westminsteri stat t m elfogadásáról szóló 1942.  vi 56. törvényben [3]. A stat t m lehetővé tette a dom niumoknak, hogy a brit parlamenttől függetlenül hozzanak külpolitikai döntéseket, és ez a szimbolikus folyamat jelezte azt, hogy Ausztrália külpolitikájában megkezdte függetlenedését Londontól, és egyre jobban az Egyesült  llamokra tekintett, mint elsőszámú katonai szövetséges. Ez egy jelent s, és sok tekintetben váratlan lépés volt, különösen azért mert, amikor John Curtin munkáspárti kormánya hivatalba lépett 1941. október 7- n, akkor Dr. Herbert Vere Evatt külügyminiszter az első parlamenti felszólalásában kihangsúlyozta, hogy nem lesz alapvető v ltoz s országa külpolitikájában

[4]. Azonban néhány hónapon belül a külső tényezők hatására, teljesen megváltozott Ausztrália külpolitikája és ezzel együtt részben védelempolitikája is.

Védelempolitika tekintetében viszont azt is meg kell állapítani, hogy bár Nagy-Britanniától az Egyesült  llamok felé fordultak az ausztrálok, de koncepc i  terén megmaradtak a két hivatalosan a világháború között kialakított – de a gyakorlatban már korábban is alkalmazott – kötés védelmi berendezked sn l. Ez a politika legjobban egy biztosítási szerződésre hasonlított. A hazai szinteken, a Védelmi Er knek a kontinensnyi ország területének védelmét kellett biztosítania. Ez magába foglalt némi önállóságot és szervezettséget, hogy az esetleges kis létszámú, az ország területére bet r  ellenséggel fel tudják venni a küzdelmet [5]. Az 1942-es események azt mutatták, hogy erre a Védelmi Erők csak részben voltak képesek.

A kvázi „biztosítási szerződés” részeként, a hazai Védelmi Erők mellett, fenntartottak egy expedíciós haderőt is, amelynek feladata a Brit Birodalom érdekeinek, vagy adott esetben magának a birodalomnak a védelme egy nagyobb háború esetén [5]. Ugyan hivatalosan csak a két világháború között dolgozták ki ezt a duális védelmi politikát, de gyakorlatilag az ANZAC (Australian and New Zealand Army Corps, Ausztrál- j-Zélandi hadtest) erők első világháborús alkalmazása (például Gallipolin l) már előfutára volt ennek. Sz ngap r és a maláj területek 1942-es eleste ugyanakkor azt mutatta, hogy ez a berendezkedés sem volt megfelelő, az expedíciós haderő nem volt képes megállítani a császári japán csapatokat.

A hibák ellenére mégis kitartottak ezen elgondolás mellett a második világháború alatt, valamint azt követően is, és a kérdések, mint látható, a biztosítékot jelent  szövetséges személye, valamint az expedíciós erők felhasználási helye voltak.

A kisebbik dom nium esetében a külső körülmények szinte azonosak voltak, és a védelmi berendezkedés is hasonló volt a Taszm n-tenger túloldalán található testv r llam hoz. Földrajzi elhelyezkedése miatt, azonban a tengelyhatalmi erők is kevésbé tudták elérni  j-Zélandot, kisebb intenzitással támadták. Ami az ausztr lokn l Darwin és az északi terület bombázása volt, az  j-Zélandon a felszíni és tengeralattjáró hajók támadásai, valamint a szimbolikus jelentőségű átrepülése a Japán Császári Haditengerészet egy gépének Wellington, a főváros, valamint Auckland, a szigetország legnépesebb városa felett. Ennek a b tor, ugyanakkor csekély katonai jelentőségű tettnek név szerint is ismert az el k vet je. Fudzsita Nobu t szthelyettes, az I–25 jelz s  tengeralattjáró mellől felszállva, Yokosuka E14Y (szövetséges k dn ven *Glen*) típusú felderítő gépével hajtotta ezt végre 1942 márciusában [6]. Az  j-Zélandi Királyi Légierő f lk sz letlens g t illusztrálja, hogy az egyébként csupán 246 km/ r s v gsebess g  felderítő hidrol nt nem voltak képesek megakadályozni a főváros feletti repülésben [7].

Az 1931-es westminsteri stat tutumot, Ausztráliával ellentétben,  j-Zéland csak a második világháborút követően ratifikálta, a westminsteri stat tutum elfogadásáról szóló 1947.  vi 38. törvényben [8]. Védelmi politikája  gy elviekben közelebb állt az anyaországhoz, de a világégés eseményei természetesen őket is az Egyesült  llamokkal történő szorosabb együttműködésre k sztt tek.

AUSZTRÁL  S  J-ZÉLANDI BIZTONSÁG-  S VÉDELEMPOLITIKA 1945-T L

A második világháború vége megint alapjaiban változtatta meg a térség biztonság- és v delempolitik j t. Olyan külső tényezők, mint a hidegháborús megosztottság, az első indokínai háború, és különösen a kínai polgárháború biztonságpolitikai veszélyként jelentek meg Délkelet-Ázsiában. Már az első indokínai háború kit r se – amelynek vezetői Ho Si Minh  s Vo Nguyen Giap tábornok a felszabadító forradalmi harc maoista elméletét tökéletesen alkalmazták – már hatalmas fejfájást okozott a nyugati hatalmaknak. Azonban a kínai polgárháború elvesztése, és az ország kommunistává válása volt a f  indok a védelmi szövetségek kialakítására Ázsiában. Emellett  gy tűnt, hogy Ausztrália is szerepet szeretne váltani, nagyobb részt vállalni az ausztrál és európai érdekek  zsi i képviseletében, hiszen „a háború előtti elszigetelődés párti gondolkodás (...) szinte teljesen elt nt. A háború utáni munkáspárti idealizmus, és Ausztrália jövőbeli biztonságával törődés határozta meg a közvetlen a háborút követő külpolitikát” [4].

B r az 1949-es választások sok mindent megváltoztattak, és a Munkáspártot hosszú időre a Robert Gordon Menzies vezette Liberális párt váltotta fel az ország  l n, de a főbb külpolitikai  r nyvonalak ugyanazok maradtak. Az ausztrál döntéshozók  gy v lt k eben az időben, hogy „az Egyesült  llamok és Nagy Britannia sem alakított ki pontos Ázsia-politikát. (...) Ezért Délkelet-Ázsia biztonságának súlyú, sokkal jobban Ausztráliára fog nehezedni” [4]. Ilyen körülmények között jól látható, hogy az ország miért hagyott fel a korábbi izolacionista politikájával, és kereste a biztonsági szervezetekhez váló csatlakozás lehetőségét.

 j-Zéland esetében is az ország védelempolitikájának egyik sarokköve a Délkelet-Ázsia biztonság a  r nti el k telez d s [9]. Azonban a részben önálló szerepre t r  nyugati szomszéd helyett, a wellingtoni k rm nyzat a régió biztonságát a Nemzetközösség keretein belül képzelte el biztosítani, és nem akart jobban elfordulni a brit koronától. A háborút követő első Nemzetk z ss gi Minisztereln k k Konferenciája 1946-ban meghatározó volt  j-Zéland s m ra, amely ugyan elvetette a korábbi centralizált védelmi berendezkedés, és sokkal nagyobb hangsúlyt helyezett a tagállamok együttműködésére, de mégis csak nemzetközösségi kereteken belül igyekezett a biztonság sz vatol s ra [10].

Ilyen körülmények közt alakult meg a régió első védelmi szövetsége az ANZAM, amely Ausztrália,  j-Zéland és a maláj területek angol elnevezéséből állt össze. Az 1948-ban létrehozott szervezet f  c lj  a délkelet- zsi i kereskedelmi tengeri útvonalak biztosítása volt, „de maga az ANZAM nem egy szerződés volt, hanem a részrtvevő  llamok haditenger szetei közötti egyezmény arról, hogy tengeri kereskedelem biztonságának garantálására vezetési kérdésekben együttműködőnek” [11]. B r a névben maláj területek szerepelnek, 1948-ban a melakai és pinengi gyarmati területek kivételével, a többi tartomány is brit protektorátus alatt állt,  gy ez egy multilaterális egyezmény volt Nagy Britannia részvételével [12]. A korábbi ANZAC országok t h t nehezen szakadtak el a birodalomtól, de Ausztrália ANZAM szerepvállalása segítette az országot a saját geopolitikai helyének megtalálásában, és abban, hogy a közvetlen környezetében nagyobb részt vállaljon a biztonság fenntartásában [13].

A következő évben a NATO alapítása elindította a nagy regionális, formális védelmi szerződések megkötésének hull m t. Ennek a közvetett délkelet- zsi i hatása az ANZUS (Australia, New

Zealand, United States) szerződés aláírása lett 1951-ben, Ausztrália,  j-Zéland és az Egyesült  llamok között. Ebben a három aláíró f l vállalta, hogy   fenntartja és fejleszti a saját, valamint a közösség védelmi k pessegeit is” [14]. A későbbi hadműveletek és katonai szerepvállalások mögött húzódó katonapolitikai folyamatok megértéséhez érdemes megjegyezni, hogy az Egyesült  llamok m g jóval antikoloni lisabb külpolitikát folytatott, mint csupán 3 évvel később,  gy Nagy Britanniát nem hívták meg ebbe a szervezetbe, a két nemzetközösségi állam nélküle lépett szövetségre az USA-val. Mindennek a hozzáállásnak k t alapvető oka volt. Egyr sz t, Nagy Britannia meghívása megnyitotta volna az utat olyan nyugat-európai gyarmattartó  llamok felé is, amelyeknek m g érdekeltségeik voltak a térségben (elsősorban Franciaország, másodsorban Hollandia előtt). M sr sz t pedig az Egyesült Királyság 1951-ben m g igencsak le volt ragadva egy gyarmati aszimmetrikus háborúban Mal j ld n, és az Egyesült  llamok – a koreai háború mellett – egyáltalán nem akart ebbe a konfliktusba is belefolyni.

Ugyan az ANZUS szerződést nem terjesztett k ki, hogy magába foglalhassa a briteket is, de egy másik védelmi szövetséget is l trehoz k, ahol ők is hozz j r lhattak Ázsia ezen részének a biztonságához. Az 1950-es évek közepére, a védelmi szövetségi rendszerek kialakítása g zer vel működött a Föld minden régiójában. Egy  v leforgása alatt megalakult a Közel-keleti Szerződés Szervezete (Middle East Treaty Organization – METO), vagy más néven a Bagdadi Paktum, majd pedig a NATO-ra mintegy válaszlépésként a Varsói Szerződés is [15]. A délkelet-ázsiai romló biztonsági légkör megkövetelte egy komoly, regionális védelmi szövetség létrehozását ebben a régióban is,  gy „1954-ben megalakult a Délkelet- zsiai Szerződés Szervezete (Southeast Asia Treaty Organization – SEATO), amely megpróbálta azt véghezvinni  zsia ban, amit a NATO Európában” [16].  j-Zéland  s Ausztrália is alapító tagja volt ennek a szervezetnek, és azok is maradtak egészen a SEATO 1977-es megsz n s ig. Mindkét nemzetközösségi állam nagyobb szerepet vállalt a régió biztonságának fenntartásában a SEATO keretein belül, mint korábban, azonban a szervezet már a kezdetektől több okból is problémás volt, és végül ezek a súlyosbodó problémák vezettek az 1977-es megszűnéséhez is. A problémák miatt, a Mal j ld n  rdelk t országok felismert k, hogy a SEATO nem lesz képes ezt a t r letet megvédeni. Anthony Head, brit had gy miniszter például 1954. november 14- n k lt *Trends of Events in SE Asia* című jelentésében sürgette Anthony Eden brit minisztereln k t abban, hogy „mielőbb hozzanak létre egy közös ausztrál, új-zélandi, amerikai és brit szervezetet, amely a teljes képet figyelembe veheti és, amely meg tudja erősíteni Mal j ld  védelmét a felforgató erők, stb. ellen a hidegháborús környezetben” [12]. A tinta gyakorlatilag alig száradt meg a Manilában szeptember 8- n aláírt SEATO egyezményen, de az egyik alapító tag had gy minisztere máris egy új szervezet alap t s n dolgozott, hogy a maláj helyzetet megfelelően lehessen kezelni. Ez a folyamat jutott el végül oda, hogy megalakult a Távol-keleti Stratégiai Tartalék (Far East Strategic Reserve - FESR, amelyet szoktak m g Commonwealth Far East Strategic Reserve azaz, Nemzetk z ss gi Távol-keleti Stratégiai Tartalékként is említeni). A FESR keretein belül még jobban bekapcsolódott a két nemzetközösségi állam a Mal j ld n folyó harcokba.

A SEATO megalapítás egybevágott a John Foster Dulles, az Egyesült  llamok k l gy minisztere által ebben az időben kialak t t,  n. „dominó teória” térnyerésével. Ez az elmélet nagyban meghatározta Ausztrália és  j-Zéland viszonyát is  zsia val az el vetkez  k t évtizedben. Azonban a mal j ld i szükségállapot szempontjából ez nem sok változást hozott, hiszen mindkét légierő, az Ausztrál Királyi Légierő (Royal Australian Air Force – RAAF)  s az  j-Zélandi

Királyi Légierő (Royal New Zealand Air Force – RNZAF) is több éve aktívan részt vett a britek által vezetett légi hadműveletben. Viszont az tény, hogy a légierők egységei mellé, a szárazföldi haderők reguláris alakulatai tényleg csak 1954 után, a SEATO és a FESR megalakítása után kapcsolódtak be a maláj eseményekbe (különleges erők alkalmazása és kiképzés már korábban is folyt). Tehát a „dominó teória” nem csak később Vietnamba rántotta bele az ausztrál és új-zélandi erőket, hanem részben már Mal j f ld n is.

Az ANZUS  s SEATO megállapodásokkal jól lehet érzékelni azt, ahogy mindkét állam – de legfőképpen Ausztrália – biztonság- és védelempolitikája hogyan távolodott el Nagy Britanniától, és fordult az Egyesült  llamok felé a második világháborút követően.  fels ge helyett inkább „Sam nagybácsi” felé fordultak védelemért.  j-Zéland később eltávolodott ettől a hármas szövetségtől, de az Ausztrál  llamsz vetség s m ra azóta is az Egyesült  llamok a szövetséges, és elsők közt csatlakoztak az USA által vezetett terrorizmus elleni harchoz.

A MALÁJ FELKELÉS KIT R SE

Mielőtt a maláj égen tevékenykedő nemzetközösségi légierők eszközeire és szerepére k t rn k, néhány rövid gondolatban meg kell vizsgálni a felkelés kit r s t is, azt, hogy gyakorlatilag miért is volt szükség az RAAF, az RNZAF és természetesen a Királyi Légierő (Royal Air Force - RAF) bevetésére. A felkelés kirobbanásához vezető társadalmi és gazdasági folyamatok leírása rendkívül bonyolult, és korábban már több átfogó nagyszer  mű is született ebben a témában. Sok tekintetben, a maláj helyzet nagyban hasonl t a térben és időben azonos indokínai konfliktushoz, b r alapvető különbségek is vannak köztük. Mindkét t rleten már az 1920-as évektől aktívan működött a kommunista párt, szegény, elmaradott és nehéz helyzetükkel elégedetlen népesség  lt nyugati gyarmatosítók elnyomása alatt, és mindkét t rleten karizmatikus kommunista vezet k irányították a felkelést. Chin Peng Mal j f ld n, m g Ho Si Minh Indokínában. Az is közös volt benn k, hogy a második világháború alatt mindketten a szövetségesekkel együtt harcoltak a japán csapatok ellen. Chin Peng, brit támogatással a Maláj Jap nellenes Néphadsereg (Malayan People's Anti-Japanese Army - MPAJA) vezetője volt.

A második világháború vége Délkelet-Ázsiában azért is fontos változásokat hozott, mert ugyan a japán császárt nukleáris és hagyományos bombákkal kapitulációra bírták, de sok japán meg-sz ll  erő ebben a régióban legy zeten l tette le a fegyvert. A helyi lakosság előtt nem voltak győztesként bevonuló, technikai fölényüket kimutat  európai hadseregek. Ez, valamint azok a megalázó katonai vereségek, amiket az európai nagyhatalmak – különösen Nagy Britannia  s Franciaors g – a háború elején elszenvedtek, megváltoztatták az ázsiai népek gondolkodásmódját, és a legyőzhetetlen európai erő m t sa a m lt  lett. Az MPAJA és a *Viet Minh* is a dzsungelben  lt és harcolt évekig,  gy felbecsülhetetlen értékű harci tapasztalatokat szereztek a kis, jól szervezett egységekben végrehajtott gerilla harcmodorban ezen a terepen. A világháború végét követően, 1945 decemberében MPAJA lerakta és átadta a britekt l kapott fegyvereit, de jelent s s m  fegyvert, l szert és egyéb ellátmányt, amelyet a japánoktól zsákmányoltak jól álcázva elrejtettek a dzsungel mélyén [17].

A gerillaharcos életmódról a békés politikai szereplővé válás nagy kihívást jelentett a Maláj Kommunista Párt (Malayan Communist Party – MPC) tagjai, és egyben az MPAJA veteránjai s m ra. A békés átmenetet tovább nehezítette, hogy Loi Takr l, az MPC f titk r r l kiderült, hogy

kettős vagy akár az is lehet, hogy hármas ügynök volt, és a brit rendőrség hírszerzéssel foglalkozó különleges  gyoszt lya (Special Branch) beszívárgott a párt legfelsőbb vezetésébe [17]. Egy ilyen csapás után vette  t a párt vezetését a fiatal Chin Peng, aki kiváló gerillaharcos volt, és második világháborús szerepéért megkapta a Brit Birodalom Rendje kitüntetését is. Ugyan próbálta a pártot megreformálni, valamint felvenni a kapcsolatot szomszédos és nemzetközi kommunista szervezetekkel is, de 1947 végére, az MPC vezetőségének nagy része az erőszakos lépéseket r sz s tette előnyben a politikai célok mielőbbi elérésének érdekében. Ebből a célból megalapították a Maláj N p Felszabadító Hadsereget (Malayan Races Liberation Army - MRLA, vagy más források szerint Malayan National Liberation Army - MNLA), amely az MPC katonai sz rn ya lett [17]. A britek is próbálkoztak reformokkal a helyzet enyhítésére, de a próbálkozások nem hoztak eredményeket,  gy Edward Gent, aki a Maláj F der ci t 1948. február 1-óta vezette, mit brit főmegbízott előtte pedig a mindössze két évig fennálló Maláj Unió kormányzója volt, 1948. június 16- n, miután kommunista gerillák meg ltek 3 európai telepest és azok kínai asszisztenseik, kihirdette a teljes F der ci ra kiterjedő szükségállapotot. Ezzel kezdődött el a 12 évig húzódó véres felkelés, amelynek hivatalosan csak 1960-ban lett vége.

AUSZTRÁL  S  J-ZÉLANDI LÉGI SZEREVP LLAL S A MALÁJ FELKELÉS LEVERÉSÉBEN

Az  ltal nos geopolitikai helyzet rövid megadását követően lehetségessé válik az RAAF és az RNZAF tényleges szerepvállalásának ismertetése és ennek a részletes elemzése. Egy rövid szervezeti bemutatót követően feladatkör szerint mutatom be a két légierő eszközeit és ezek harci felhasználását.

Az 1945-t l 1949-ig terjedő időszak a világon mindenhol általános leszerelést hozott, és nem volt ez másként az RAAF és az RNZAF esetében sem. A második világháborúban mindkét haderő inkább csak kiegészítő szerepet kapott az Egyesült  llamok hadig pezete mellett, de  gy is  t k pes és jól felszerelt légierők voltak, amelyek a rájuk bízott feladatot, a tengeri hajózás biztosítását, és a hátrahagyott japán ellenállási gócok felszámolását sikerrel végre tudták hajtani.

A japán leszerelést ellenőrző Brit Nemzetk zss gi Megszálló Erők (British Commonwealth Occupation Force - BCOF) részeként természetesen mindkét légierő kivette a részét a háború utáni stabilitás megteremtésében, azonban ezen kívül csak a képességek leépítését hajtották végre.  j-Zélandon ez 1949-ig tartott, amikor is egy népszavazást követően, újra bevezett k a sork telezetts get egy időre. Ausztráliában viszont kissé más volt a helyzet. Már 1945-ben elkezdtek az RAAF  tszervez s n dolgozni, és a már korábban bemutatott nagyobb szerepvállalás k v nalma nak megfelelően igyekeztek egy hatékony és fenntartható hader nemet kialakítani. Az A, B, C  s D bet kkel jelölt tervezetek mind különböző méretű és erejű RAAF-et határoztak meg és javasolták a d nt shoz kn k. Az A-terv szerint, amely a legoptimistább volt, az összesen 60 darab századból, amelyet a második világháborúban felt lt t k 35 maradt volna meg. Bár a hidegháborús nyom s már őrződhetett ekkor is, de egy ekkora, költséges haderőt  lb l elutasított Joseph Benedict Chifley munkáspárti miniszterelnök. A kompromisszum kész B-  s C-tervek is  gy járták, és végül a D-terv nyerte el a döntéshozók tetszését 1947 júliusában [5]. Ez a 16 századot előírányzó terv kevésbé volt ambiciózus, mint a korábbiak, de részletesen kidolgozott volt, és a teljesen támogatta biztonság- és védelempolitikai célkitűzéseit Ausztráliának. Egy úgynevezett

„mobil elkülönített harci köteléket” is létrehoztak, amelynek az volt a feladata, hogy „képes legyen gyorsan áttelepülni a Brit Nemzetk zss g bármely veszélyben lévő területére” [5]. Ennek a mobil, bárhol bevezethető egységnek a századai és repülőgépei lettek azok, amelyek végül Mal j f ld n is kiv ttek a részüket a harcából.

„A mal j f ldi szükségállapot során bevezetett légierők legfőbb jellemzője, az alkalmazott típusok sokszínűsége volt”,  rja Malcolm Postgate, a téma jeles szakértője a brit Védelmi Minisztérium megb zas b l készített átfogó művében [18]. A mal j f ldi égen, 3 légierő is r szet vett az RAF, RAAF és az RNZAF személyében, ahol ugyan a géptípusok közt volt némi átfedés, de mindegyik ország a saját rendszeresített gépeit használta, fronthaszn latra nem kaptak eszközöket egymástól. Szántón jellemzője volt a maláj szükségállapot elleni légi fellépésnek – egyszerűen a háború hossza, és az 1950-es években, a repülőiparban bekövetkezett ugrásszerű fejlődés következtében –, hogy egy egész sor elavulttá váló típust fokozatosan modernebbekre cseréltek, ahogy a századokat új gépekkel szerelt k fel. Ez mind a három légierő szintjén igaz volt.

A szállító haderő

A legelső nemzetk zss gi szerepvállalás a felkelés elleni műveletekben a száll t g pekre hárult. Érdekes, hogy a kisebbik állam,  j-Zéland biztosított először segítséget az RAF hiányzó légi szállítási kapacitásának pótlására. „ j-Zéland először 1949-ben keveredett bele a sz ks g llapottal kapcsolatos műveletekbe, amikor is az RNZAF 41. századának Dakota szállító rep l g p it a gerillaellenes haderők légi utánpótlásának biztosítására használták. Mire ezt a rep l rajt 1951 decemberében visszahívták a sz lg latb l, addigra összesen 211 bevez st hajtották végre, amelynek során 284000 kg utánpótlást dobták le a dzsungelban” [19]. Az első ausztrál eszközök, amelyek r szet vettek a mal j f ldi harcokban szintén a Douglas DC-3 Dakota típusú közepes szállítógépek voltak. Ezek az RAAF 38. századába tartoztak és az  j-Dél-Wales államban található Richmondb l települtek  t a Szingapúr f sziget re, Changiba 1950. június 19- n [20]. A világháborút követő leépítési hullám miatt, a Maláj-félszigeten található katonai repülőterek száma is limitált volt. Az RAF f  l git maszpontjai – azok, amelyeket az RAAF és az RNZAF is használták – RAF Tengah, Seletar, Changi,  s Sembawang bázisok voltak, melyek közül az utóbbi az RAF státusza mellett RNAS azaz Királyi Haditengerészeti Rep l t rk nt is funkcionált. Ezek mind a szingapúri f szigeten voltak megtalálhatók. Ezeken fel l még RAF Kuala Lumpur légi bázis állt rendelkezésre Selangor államban, a Maláj-félsziget nyugati részén, és RAF Butterworth, Perak államban, a félsziget  szak-nyugati részén, közel a thai határhoz. Ezek voltak azok a repülőterek, amelyek ellátni és fogadni tudtak nagyobb száll t g peket, bombázókat és sugárhajtású vad szbomb z kat is. Ahogy a szükségállapot  vei múltak, egyre több kisegítő repteret, felsz ll p ly t, és helikopter leszállóhelyet alakították ki a dzsungelban, de sem az RAAF sem az RNZAF nem használta ezeket normál körülmények között, az általuk használt nagyobb g pt pusokb l adódóan, hiszen ezek nem voltak alkalmasak az ilyen kisegítő repülőterekről üzemelésre. Szervezeti szinten hivatalosan minden RAAF  s RNZAF egységet a Távol-keleti Légierő (Far East Air Force – FEAF)  r ny t sa  l  helyeztek, de az ausztrál egységeket a 9. (Kompoz t) Rep l ezredbe tagolták, hogy megakadályozzák, azt, hogy az egyes önálló századok brit parancsnokság  l  kerüljenek, ausztrál helyett [20].

A háború f  hadviselő fele az RAF a létező szinte összes feladattípusban tevek nykedett, de az RAAF  s RNZAF eszközök Mal j f ld n támadó légi műveletben, közvetlen légi

támogatásban, közepes t v  szállításban, és végül pszichológiai hadviselésben is szerepet v laltak (valamint természetesen hosszú távú szállításban is, a harcoló szárazföldi alakulatok eszközeinek szállítására és egyéb logisztikai  g nyek kielégítésére, de ezek a hadszíntéren kívül estek,  gy most nem kerülnek bemutatására).

Ahogy már említtem, az RAAF a közepes t v  száll t f ladatokra a Douglas Dakota k t motoros száll t g peit használta a 38. századnak. Ezek a második világháborús veterán gépek egészen 1952 decemberéig maradtak Mal j f ld n. Mielőtt visszavonták őket Ausztráliába  sszesen 1829 t utánpótlást szállítottak le, 805 t jutott célba ejt  rny s teher deszant el jár ssal és összesen több mint 17000 utast szállítottak [20]. Mindemellett 84%-os hadrafoghatósági rátával rendelkeztek az 1951–1952-es években, amely egyrészét bizonyítja a tiszteletreméltó,  reg Dakot k megbízhatóságát, m sr sz t pedig az ausztrál földi személyzet professzionalizmusát, hiszen az ideálistól nagyban eltérő körülmények közt kellett a repülőgépeket hadra fogható állapotban tartaniuk [18].

A teljes mal j f ldi konfliktus légi szállítási  g nyeit természetesen nem az RAAF-nek, vagy az RNZAF-nek kellett fedeznie, hiszen a f  hadviselő f l az RAF a Firedog Hadművelet égisze alatt 3 teljes száll t s z zadot üzemeltetett az országban, és a nemzetközösségi szállítógépek csak ezt a kapacitást egész tett k ki, valamint l tt k el a saját egységeiket. Érdekes megjegyezni, hogy a századok  tfegyverz se, a típusok modernizálása miatt, a légi szállítási kapacitás lecsökkent 1951  v végén. A korábban említette RNZAF 41. századot és annak  reg Dakot it hazavez nyelt k, hogy a század megkaphassa az  j Bristol Freighter teherszáll t it, m g a RAF száll t s z zadok hadrafoghatósági és javítási gondokkal küszködtek az  j Vickers Valetta C.1 t pusukkal,  gy az ausztrál Dakot knak, a maguk kiváló hadrafoghatósági  r nyaival kellett kompenz lniuk a kieső kapacitást [18].

A szállítási k pessegekre azért is volt hatalmas szükség, mert dzsungel mélyén tevékenykedő szakaszok ellátásában kulcsfontoss g  ak voltak. „Az egyes, önállóan működő szakaszoknak eljuttatott ejt  rny s teher deszant utánpótlást teljesen hétköznapi dolog volt, és  ram  pontos s ggal működött”,  rja Francis H. Brooke dandártábornok 1954-ben, aki később az első vezérkari főnöke lesz az újonnan megalakuló Maláj F der ci s Hadseregnek [21]. Majd a tábornok azt is hozzáteszi, hogy „az egész folyamat olyan jól működött, hogy a gyalogos katona magától értetődőnek vette. Csakugyan, ez a teljes ráhagyatkozás a légi utánpótlásra lehet a legnagyobb, ámbár néma tisztelgés a légierők előtt” [21].

A modern Bristol Freighterekekkel felszerelt RNZAF 14. század is visszatért m g mal j f ldre a FEAF részeként 1955-ben, és végül a szükségállapot vége után m g 1972-ig itt is állomásoztak. Ez az egység szenvedte el az  j-Zélandi Légierő egyetlen halálos veszteségét, amikor Tie rep l  rnagy egy utánpótlást ledob  bevetésen 1956. december 10- n hősi halált halt [22].

A támadó haderő

Támadó légi m veletekre és közvetlen légi támogatásra összesen 2 db RNZAF és 4 db RAAF századot vetettek be a konfliktus 12  ve alatt. Az  j-Zélandi légierő részéről két század, kezdetben a 14. majd pedig a 75. vett részét bevet sekben. Az első  les mal j f ldi RNZAF támadó bevetést, amely mellesleg az első  les harci bevetése volt az  j-Zélandi Légierőnek a második világháború vége óta, és egyben az első olyan bevetés is, amelyet sugárhajtású géppel hajtottak

végre, a 14. század De Havilland Vampire gépei teljes t t k 1955. május 1- n [19]. Az egység 1955 áprilisában érkezett az RAF Tengah légi b zusra és egészen 1958 márciusáig v t k ki részüket a harcokból. Eredetileg a 14. század a Vampire FB.52-es altípusával volt felszerelve, amely a brit gépekhez képest egy butított exportv ltozat volt, de ugyanakkor a De Havilland Goblin 3 típusú, nagyobb teljesítményű hajtóművel volt felszerelve a korai Vampire változatokhoz képest [23]. Ezeket a gépeket végül átadták a testv rs zaduknak, a 75-nek, és m g a mal j ldi áttelepülés előtt a Királyi L gier t l kölcsönbe kapott Vampire FB.9-ekkel szerelt k fel őket, amelyek kifejezetten a trópusi  zemelt t shez voltak fejlesztve és optimalizálva. A század ezeket az FB.9-eket 1955 novemberéig használta, amikor is megkapták a még nagyobb teljesítményű De Havilland Venom FB.1 vad szbomb z kat [24].  sszesen a két típussal 115  les harci bevetést repültek, és ez a viszonylag alacsony s am annak tudható be, hogy 1955 végére már a kormányerők álltak győzelemre a sz raz ldi harcban [19].

Ugyan Mal j ld hivatalosan megkapta a függetlenségét 1957-ben, de a s ks g llapotnak nem volt m g vége, és ez nem jelentette az RNZAF szerepvállalásának végét sem. „ j-Zéland hallgatólagosan elfogadta, hogy felelősséggel rendelkezik az Angol-Maláj Védelmi Egyezményben (Anglo-Malayan Defence Agreement - AMDA) foglalt területek biztonságáért” [9]. Ennek részeként, a 14. századot az RNZAF másik támadó alakulata a 75. század váltotta le 1958-ban English Electric Canberra bombázókat repülve. Hasonlóan a 14. századhoz,  k is k lcs ng peket haszn ltek egy ideig a Firedog Hadművelet során. Végül az RNZAF 1959-ben kapta meg a saját Canberra B(I).12 gépeit, amelyekkel a 14. alakulatot szerelt k fel, a 75. század pedig végül 1961-ben hagyta maga mögött az RAF-t l kölcsönbe v t Canberra kat és települt haza az RAF Tengah bázisról [25]. Ezzel a t mad er ket képviselő RNZAF egységek mind hazatértük, de a későbbiekben új-zélandi századok m g többször áttelepültek maláj bázisokra k l nbz  védelmi megfontolásból, és hadgyakorlatok céljából.

Az RAAF m ret n l és felszerelts g n l fogva lényegesen több er forr st tudott a maláj hadműveletekre fordítani, mint kisebb testvére. Ennek megfelelően 4 század v t részt a harcokban, az 1. a 2. a 3.  s végül a 77., de a településük hosszát és a ledobott bombák mennyiségét tekintve az 1. század magasan kit nik a többi közül. Az RAAF 1. százada 1950 júliusában csatlakozott az RAF Firedog Hadm velet hez, csupán néhány héttel azután, hogy az el s  ausztrál Dakot k megérkeztek [26]. Ez az egység egyike volt annak a háromnak, amelyet a második világháborúban rengeteget használt és bizonyított Avro Lancasterb l 1944-ben kifejlesztett, Avro Lincoln négy-motoros neh zbomb z kkal szerelt k fel. A nehézbombázó besorolását a típusnak megv ltoztat k közepes bomb z v  1945 után, de ennek ellenére ez volt mind az RAF, mind az RAAF legnagyobb támadó repülőgépe a konfliktus kit r sekor.  sszesen 6800 kg bombát tudott célba juttatni, és egy olyan alacsony veszélyességi fokú környezetben, mint a mal j ldi volt, ahol sem nagy kaliber  l gv delemt l, sem ellenséges légierőtől nem kellett tartani, a Lincoln kora és viszonylagos lomhasága nem s m tott. Az RAAF Lincolnjait imádta a személyzete és a t mad g pek közül magasan ennek volt a legjobb a hadrafoghatósági aránya, „70% felett, amely sokkal jobb, mint a v lt t pus nak, a Canberr nak” [18].

A harci alkalmazásuk során általában szokványos el j r st alkalmaztak, és vízszintes bombav t st hajtottak végre a dzsungelban rejtőző feltételezett lázadók felett a brit standardnak s m t  500 és 1000 font (~ 227 és 454 kg) tömegű bombákkal. Néha azonban „4000 font (~ 1815 kg) tömegű rombol bomb kat is ledobtak az ausztrál Lincolnok, azzal a céllal, hogy ezzel helikoptereknek

alkalmas leszállóhelyet alakítsanak ki a dzsungelben” [26]. Ez az eljárásmód, mint 'oly sok Mal j f ld n kitapasztalt harc eljárás, később az Egyesült Ăllamok által is alkalmazva volt Vietnam-ban. A c lmejel l s is nagyon hasonlóképpen zajlott a maláj dzsungelben, mint később az indok naiban. A bomb z szem lyzetek többfajta c lmejel l ssel is próbálkoztak, de „a leghatékonyabbnak a nappali bevet sekn l az bizonyult, ha f stjelz vel jelölte meg egy alacsonyan repülő Auster [Taylorcraft Auster megfigyelő repülőgép] a célpontot. Ez rendkívül speciális feladat volt, és a pilótáknak a legnehezebb körülmények közt kellett helytállniuk” [26]. Ezeket a pilótákat lehet a későbbi legendás vietnami előretolt rep l s r ny t k (FAC – Forward Air Controller) előfutárainak tekinteni, hiszen az eljárás alapelvei azonosak voltak. Ami a tényleges bombavet si eljárást illeti, ez is szokványosnak volt mondható a Lincolnok esetében. A gépek V alakban, szoros kötelékben repültek, és a 10 darab, egyenként 1000 fontos általános célú rombol bomb kb l álló bomb terhet egy másodperces időközökkel, vagy néha egyszerre oldották ki [26]. A szokványos bombavetés és az ellenséges légierő hiányának ellenére sem lehet s tagaloppoknak tartani a bomb z bevet seket a maláj égen. A gépeknek szoros formációt kellett tartaniuk a sokszor több mint 4  r s bevet seken, amelyeket éjjel-nappal hajtottak végre, a trópusi időjárás viszontagságainak k t ve.

A földrajzi adottságokra való tekintettel, amelyek 3 lombkoronaszinttel rendelkező, sokszor hegyvidéki őserdőt jelentenek, egy kijelölt kisebb célterület gyakorlatilag sz nyegbomb z sa el s re az erőforrások pazarlásának tűnhet, de az eredmények mást mutattak. Az elfogott felkelők szerint a Lincolnok folyamatos zavaró bombázása, és általában a légierő tevek nysege rendkívül hatásos volt. M g maga Chin Peng, az MPC vezetője is majdnem  let t vesztette egy ilyen bombat mad sban 1953-ban [27]. A konfliktus során a ter letbomb z s többször is bebizonyította hatékonyságát. Például az 1956. február 21- n végrehajtott Kingly Pile Hadm veletben, amely egy közös akciója volt az RAF Canberra és az RAAF Lincoln bomb z inak Johore tartományban, teljesen megsemmis tett k az MRLA 7. Független Szakaszának főhadiszállását, meg lve 22 felkel t, köztük az egység vezetőjét Goh Peng Tuant [28]. Már a mal j f ldi alkalmazásuk el   v ben körülbelül 2500 t bombát dobtak le az RAAF 1. századának Lincolnjai, és tett k mindezt éjjel-nappal repülve, 774 bevetést és 3303 repült  r t teljesítve mindenféle időjárási körülmények között [26]. A közel 8 évig tartó folyamatos alkalmazásuk során végül az ausztrál Lincolnok közel 17 500 t bombát juttattak célba, amely a Firedog Hadművelet során ledobott összes tonnának a 85%-át teszi ki [26].

A szokványos bombavetés mellett az RAAF Lincolnjai részt vettek m g kiképzési feladatokban, röplapok szórásában a pszichológiai hadviselés keretein belül, és természetesen SEATO hadgyakorlatokon is. Köszönhetően az alacsony veszélyességi fokú környezetnek, a hagyományos bombavet si eljárásoknak és gépek nagyszer  megbízhatóságának, csupán k t  ausztrál Lincoln semmisült meg az  vek során, és ezek sem ellenséges t z miatt [20].

A támadó légi műveleti egység szerepkörét az RAAF 2. százada vette  t az 1-t l 1958 júniusában. A 2. század volt az el  RAAF egység, amely megkapta az  j English Electric Canberra B.20-as típust 1954  v elejéig, és ez volt az egyetlen ausztrál század, amelyik ténylegesen, harci körülmények közt is alkalmazta a gépeit. A Canberr k részei voltak a FESR-nek és RAF Butterworth bázison üzemeltek, a félsziget  szak-nyugati részen [29]. A Canberr k el   les bevetése 1958. szeptember 3- n egy új fejezetet nyitott az RAAF t rt nelemk nyv ben, mert ez volt az el  alkalom, hogy sugárhajtású ausztrál gép bombavet st hajts n végre élesben [20]. Azonban,

mire a Canberr k megérkeztek, a felkelés már egy alacsonyabb intenzitású szakaszában járt, hiszen a Briggs-terv működött Sir Gerald Templer, brit főmegbízott irányítása alatt 1952 és 1954 között,  gy 1958 végére, a felkelők nagy részét északra, a thai határvidékre szorították vissza.  gy az elődeikhez, a Lincolnokhoz képest a Canberr k csak mérsékelten voltak bevetve [18]. Mal j f ld n 1959 januárjában rep lt k a 2. század Canberr i az utolsó bomb z bevet s k, de nem is gondolhatták még akkor, hogy a következő évtizedben, újra délkelet-ázsiai cél-pontokat fognak majd bombázni, csak akkor az Egyesült Ăllamok oldalán Vietnamban. A század a Butterworth légi bázison maradt, mint a Stratégiai Tartalék része egészen 1967-ig, amikor  thelyezt k őket a Phan Rang légi bázisa, Dél-Vietnámba [28].

Az  reg, de megbízható Lincolnokhoz képest a csúcstechnológiát képviselő Canberr k, a bizonyolts guk okán, jóval alacsonyabb hadrafoghatósági r t t tudhattak magukénak. Ami a bombavet si eljárásukat illeti, a Canberr k is bevethetők voltak éjjel is, de a szoros kötelékben és V alakban repülést felváltotta az egymás mögött, sorban repülés, és éjszaka megn velt k az egyes gépek közötti távolságot, biztonsági okokból [18].

Az RAAF t mad erej t további két század, a 3.  s a 77. képviselte m g a maláj égen. Mindkettő a Commonwealth Aircraft Corporation (CAC) Sabre sugárhajtású vad szbomb z t repülte, amely a koreai háborúban jó eredménnyel alkalmazott North American F-86 Sabre ausztrál licenz változata volt. Mindkét egységet szintén a butterworth-i bázisa helyezett k el a Canberr kkal együtt, de ugyan-azon okból kifolyólag, mint a bombázók,  k sem tud t k már sok bevetésben kivenni a r sz k. A 3. század 1958. július 1- n érkezett meg, m g a 77. század 1959. február 1- n [18]. Néhány bevetés azért még ezeknek az egységeknek is jutott, és az első  lyet 1959. augusztus 13- n rep lt k [20]. Szintén a Canberr khoz hasonlóan, a Sabre egységek is részei voltak Ausztrália SEATO szerepvállalásának és a FESR-nek is. Ez a szerepük a későbbiekben értékelődött fel, amikor az ausztrál gépek biztosították a maláj légtér egy részét az Indon zi val kirobbant *Konfrontasi* során. ezek a gépek végül ajándékként átkerültek az újonnan megal p tott Maláj Királyi L gier h z 1969 és 1972 között [30]. A FESR védernyője alatt RAAF egységek egészen 1988-ig, a 79. század feloszl t s ig  llom sozt k Butterworth területén.

A támadó és szállító jellegű műveletek mellett, az ausztrál gépek a pszichológiai hadviselésben is kivett k a részüket. Azonban, ezeknek a pszichológiai bevet seknek – amelyek magukba foglalták a röplapok sz r s t és az alacsonyan repülő, hangszórókkal felszerelt gépekről tov bb t tt propaganda zeneteket is – a túlnyomó többségét az RAF eszközei hajtották végre. Néha ezekbe a bevet sekbe besegítettek az RAAF Dakot i  s Lincolnjai is, mint például 1950. augusztus 3- n, amikor a 38. század Dakot i, több RAF gép kíséretében összesen 103000 röplapot dobták le a kommunisták által megs llt területek felett [31]. A Dakot k néha sebesültek evaku l s ban és meteorológiai felderítésben is részt vettek, de ezeket a feladatokat is többnyire RAF gépek l tt k el, ahogy az összes többi olyan feladatot is, amelyeket az ausztrál és új-zélandi légierők nem végeztek, mint például a helikopteres támadás, a kutató-ment  tevekénység, a tengerészeti és hadászati felderítés, stb.

ÖSSZEGZÉS

Összegzésként megállapítható, hogy az RAAF és az RNZAF szerepvállalása a mal j f ldi felkelés leverésében jelent s és fontos volt. Ugyan a légierők lehetséges feladatai közül nem

mindet a nemzetközösségi  rsz gok hajtották végre, de amiben szerepük volt, azokban nagyban seg tett k a brit érdekeket, sokat tettek a brit győzelemért. A mal j ldi felkelés elleni hadműveletek sora azon kevés példa közé tartozik, ahol a kormányzati  r k le tud t k győzni a politikai céllal fűtött lázadókat. Ebben a győzelemben a l gier knek kulcsszerepe volt, a l gier k n belül pedig az ausztrál és új-zélandi egységeknek is. Az ausztrál és új-zélandi részvétel, azt is jól illusztrálja, hogy miként lehetett korlátozott pénzügyi és egyéb  r forr sok mellett is hatékonyan egy szövetségi rendszer része lenni, és a szövetség által megkívánt feladatokat végrehajtani. A korlátozott, aszimmetrikus háborúban, a nemzetközösségi  llamok is korlátozottan folytak bele, mégis a brit részvétellel együtt pozitív eredménnyel zárult a konfliktus, szemben például a vietnami háborúval, ahol – b r több tényező is hátrányosan befolyásolta az események menetét – de a szinte végtelen légi  r forr s sem volt elegendő a győzelemhez. Napjaink aszimmetrikus háborúiban, ahol a légierő alkalmazását sokszor politikai és humanitárius szempontok is korlátozzák, újra fontos tényező korlátozott  r vel megpróbálni sikert elérni, és a mal j ldi események további tanulmányozás ebből a szempontból is  r nymutat  lehet. A jelen dolgozatban felvázolt bemutatás csak a képzeletbeli jéghegy csúcsát jelenti, és m g további kutatási lehetőséget rejt a téma.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] BODA J. et al.: F kuszt és együttműködés. A hadtudomány kutatási feladatai. Honv ds gi Szemle, 2006/3, pp. 3-19.
- [2] PAUL, E.C.: Little America: Australia, the 51st state. Pluto Press, London, 2006.
- [3] MUSEUM OF AUSTRALIAN DEMOCRACY: Statute of Westminster Adoption Act 1942 (Cth). url: <https://www.foundingdocs.gov.au/item-did-25-aid-2-pid-23.html>
- [4] ALCORN, R. F.: Australian Foreign Policy: WWII And Post War. Defence Force Journal, Kensington Park, 1987/63. pp. 39, 41.
- [5] STEPHEN, A.: RAAF Policy, Plans And Doctrine 1946-1971. Air Power Studies Centre, Canberra, 1995. pp. 1-3, 80.
- [6] WATERS, Sydney David: The Royal New Zealand Navy. Historical Publications Branch, Wellington, 1956. pp. 214-215.
- [7] FRANCILLON, R. J.: Japanese Aircraft Of The Pacific War. Putnam & Company Ltd., London, 1979. p. 453.
- [8] NEW ZEALAND LEGAL INFORMATION INSTITUTE: Statute Of Westminster Adoption Act 1947 (11 GEO VI 1947 No 38). Url: http://www.nzlii.org/Nz/Legis/Hist_Act/Sowaa194711gv1947n38459/
- [9] SINCLAIR, P.: Five Power Defence Arrangements: A New Zealand Perspective. CSS Strategic Background Paper, Centre For Strategic Studies, Wellington, 2013/09.
- [10] ROLFE, J.: New Zealand's Security: Alliances And Other Military Relationships. Centre For Strategic Studies, Wellington, 1997.
- [11] The History of the Radford-Collins Agreement. Sea Power Centre - Australia, 2007/Nov.
- [12] STOCKWELL, A J.: Malaya: Part III, The Alliance Route to Independence 1953-1957. British Documents on the End of Empire, HMSO, 1995. p. LXIII.
- [13] WOOD, S. P.: 60 Years Australia In Malaysia 1955-2015. Australian Government, Department Of Foreign Affairs And Trade, 2015. p. 46.
- [14] The ANZUS Alliance. Defense Institute of Security Cooperation Studies, Wright-Patterson Air Force Base, 1987/4.
- [15] Treaty Of Friendship, Co-Operation And Mutual Assistance. United Nations Treaty Collection, Warsaw, 1955. url: [https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume 219/Volume-219-I-2962-Other.pdf](https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20219/Volume-219-I-2962-Other.pdf)
- [16] Winston Churchill And The Cold War. National Churchill Museum. url: [www.Nationalchurchillmuseum.org/Winston-Churchill-And-The-Cold-War.html](http://www.nationalchurchillmuseum.org/Winston-Churchill-And-The-Cold-War.html)
- [17] SHORT, A.: The Communist Insurrection In Malaya 1948-1960. Frederick Muller Ltd., London, 1975. pp. 35-36, 38-41, 60.
- [18] POSTGATE, M.: Operation Firedog: Air Support In The Malayan Emergency, 1948-1960. HMSO, 1992. pp. 31, 47-48, 59, 76-77.
- [19] Post War Malaya. url: <http://mch.govt.nz/sites/default/files/Pukeahu%20Post-War-Malaya-Malaysia-Operations-National-Commemoration-2017%20%28D-0756686%29.pdf>

- [20] PITTAWAY, N.: RAAF In The 1950s. Wings Of Fame, Aerospace Publishing Ltd., London, 2000/20. pp. 152-154.
- [21] BROOKE, F.H.: Infantry And Air Power In Malaya. Australian Army Journal, Commonwealth of Australia, 1954/64. pp. 15-17.
- [22] History Of New Zealand's Involvement In Malaya/Malaysia. url: <http://www.malayavets.co.nz/index.php?pag=cms&id=82&p=history-of-defence.html>
- [23] MASON, F.K.: Aircraft Profile No. 48: The de Havilland Vampire Mk. 5 & 9. Profile Publications Ltd., Leatherhead, 1965.
- [24] HARRISON, W.A.: Warpaint Series No. 27: de Havilland Vampire, Warpaint Books Ltd., Bletchley, 2004.
- [25] The Post War Years. url: <http://www.airforce.mil.nz/About-Us/Who-We-Are/History/The-Post-War-Years.Htm>
- [26] GARBETT, M., GOULDING, B.: Lincoln At War: 1944-1966. Ian Allan Publishing, Shepperton, 2001. pp. 83-85, 87.
- [27] EDWARDS, P.: Public Enemy Number One. Wartime: Official Magazine Of The Australian War Memorial, 1999/Aug. pp. 50-52.
- [28] JACKSON, R.: The Malayan Emergency & Indonesian Confrontation: The Commonwealth's War 1948-1966. Pen & Sword, Barnsley, 2008. p. 78.
- [29] CAMERON, D.G.: The English Electric A.1 Canberra – Its Australian Connections. url: https://qam.com.au/download/research_papers/canberra-dgc.pdf p. 8.
- [30] FARQUHAR, R.: The Avon Sabre. ADF-SERIALS Australian & New Zealand Military Aircraft Serials & History, url: www.adf-serials.com.au
- [31] HUGONNET, P.: Malayan Emergency. Voluntary Guides Backgrounder, Australian War Memorial 2013/3. p.30.

COMMONWEALTH AERIAL OPERATIONS IN THE MALAYAN EMERGENCY

The Malayan Communist Insurgency and its defeat is not public knowledge anymore, but even if one is interested in this topic, mostly the role of Great Britain and of the Royal Air Force is to be encountered. It is lesser known that two Commonwealth nations, Australia and New Zealand also actively took part in this successful counterinsurgency war, and their respective air arms played an important role. In my work, next to a short historical scene-setting, I aim to present those defence policy factors, which compelled these two Commonwealth nations to intervene Malaya, and then the role of the Royal Australian Air Force, and the Royal New Zealand Air Force in counterinsurgency operations between 1948 and 1960.

Key words: Malaya, insurgency, asymmetric warfare, cold war, Royal Australian Air Force, Royal New Zealand Air Force, Operation Firedog

Ondr k József
Nemzeti K zszolg lati Egyetem
Nemzetk zi Kapcsolatok Iroda
Nemzetk zi referens
jozsef.ondrek.89@gmail.com
orcid.org/0000-0002-1831-5479

Ondr k József
National University of Public Service
International Relations Office
International officer
jozsef.ondrek.89@gmail.com
orcid.org/0000-0002-1831-5479

http://www.repulestudomany.hu/folyoirat/2018_1/2018-1-04-0461_Ondrek_Jozsef.pdf